

Čís. 10373.

Zemře-li dosavadní majitel firmy a provozuje-li se závod dále pro pozůstalost, jest do rejstříku zapsati neujatou pozůstalost, pokud se týče opatrovníka, ustanoveného pozůstalosti podle § 812 obč. zák.

Separční opatrovník (§ 812 obč. zák.) jest oprávněn zastupovati a znamenati samostatně veřejnou obchodní společnost.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1930, R I 818/30).

Usnesením pozůstalostního soudu ze dne 28. června 1929 bylo povoleno oddělení tuzemské pozůstalosti po Bohumilu P-ovi a ke správě této pozůstalosti byl ustanoven opatrovníkem Dr. F. Usnesením ze dne 22. dubna 1930 p o z ů s t a l o s t n í s o u d 1) dal svolení, by po dobu projednávání tuzemské pozůstalosti ji zastupoval a firmu společnosti P. a spol. samostatně znamenal separční opatrovník Dr. F. tak, že ke znění firmy připojí samostatně svůj podpis, poukázal opatrovníka, by toto firemní provisorium dal po právní moci usnesení zapsati do obchodního rejstříku a uložil mu, by vedl zprávu obezřetně a podle možnosti zabránil konfliktům, jež by mohly vzejíti mezi druhým společníkem a Oskarem P-em a podle toho si zjednával informace jak to v konkrétním případě uzná za vhodné; 2) návrhu pozůstalé vdovy Žofie P-ové, by separční opatrovník byl odvolán a opatrovnictví bylo zrušeno, toho času nevyhověl. D ů v o d y : Podle tvrzení dědičky záleží tuzemské pozůstalostní jmění hlavně ze zůstavitelova podílu na jmění veřejné obchodní společnosti P. a spol. a správa se tedy týká hlavně tohoto pozůstalostního jmění. Podle § 12 původní společenské smlouvy ze dne 23. února 1899 nezaniká společnost úmrtím společníka, nýbrž trvá s jeho dědici dále a podle závěti ze dne 16. srpna 1919 má to býti právě Oskar P., jenž má vstoupiti jako veřejný společník do společnosti. Nepatří tedy ke správě pozůstalostního jmění jen peněžitá hodnota zůstavitelova podílu ke dni jeho úmrtí, již by bylo dědicům vyplatiti, kdyby se společnost zrušila, nýbrž i nárok nepominutelného dědice a odkazovníka na účast v podniku jako veřejný společník na místě zesnulého s jeho právy a povinnostmi. Správu tohoto jmění nelze provésti jinak než tak, že místo zesnulého vykonávati má práva ze smlouvy společenské mu příslušející buď přihlásivší se dědic, jemuž byla správa svěřena, neb opatrovník pověřený správou. Odpovídá tudíž právoplatně povolenému oddělení jmění (separaci), by opatrovník byl zmocněn jako representant pozůstalosti její správou pověřený zastupovati společnost a znamenati firmu tak, jak to příslušelo zůstaviteli, jinak by povolení separace ohledně tohoto pozůstalostního jmění nemělo praktického významu. Druhý společník Ludvík G. spolu s dědičkou Žofií P-ovou brání se tomu s poukazem na možnost poškození firmy v cizině. Nelze seznati, že by zápisem provisoria jako důsledku již prováděné separace mohl býti úvěr firmy poškozen. Takové provisorium jest pravidlem při úmrtí společníka firmy a okolnost, že místo dědice jest činným opatrovník, jest při separaci již

známé samozřejmá. Do práv druhého společníka se tím nezasahuje, jemu zůstává jeho právo na samostatné zastupování a znamenání firmy zachováno, s druhé strany však nemá nárok, by zůstal jediným oprávněným zástupcem firmy jen proto, že druhý společník zemřel a pozůstalost nelze hned dědicům odevzdati. Povolení firemního provisoria opatrovníku nepřekáží ustanovení čl. 98 obch. zák., neboť tím se nikdo proti ustanovení společenské smlouvy do společnosti nepřijímá aniž výkon práv jednoho společníka přenáší na třetího, nýbrž jde právě jen o provisorium nutné k provedení separace. Ano nebylo docíleno smírného řešení co do provisoria s druhým společníkem, o něž se soud pokusil v zájmu klidu závodu, bylo nutno učiniti opatření, jak shora uvedeno. Návrhu na zrušení separace a na odvolání opatrovníka toho času nelze vyhověti, neboť návrh není nijak odůvodněn a o nabízené jistotě na odvrácení separace ještě rozhodnouti nelze, dokud není zjištěn inventářem stav jmění a tudíž schází podklad pro posouzení přiměřené výše jistoty. Usnesením ze dne 23. května 1930 nevyhověl p o z ů s t a l o s t n í s o u d r o z k l a d u p o z ů s t a l é v d o v y Ž o f i e P - o v é a d r u h é h o s p o l e č n í k a L u d v í k a G - a .

D ů v o d y : Přes vývody rozkladu neshledal soud příčiny, by své usnesení změnil, k čemuž by vzhledem k ustanovení § 9 druhý odstavec nesp. ř. nebyl ani oprávněn. Připomíná se však k vývodům rozkladu, že v napadeném usnesení nebylo rozhodnuto o návrhu Oskara P-a na vstup do společnosti, nýbrž jen povolení firemního provisoria separačnímu opatrovníku odůvodněno jako důsledek právoplatně již povolené separace, jež povolena Oskaru P-ovi nejen jako nepominutelnému dědici, nýbrž i jako odkazovníku, což zdůrazněno i v rozhodnutí nejvyššího soudu, a za odkazovníka jest ho v nesporném řízení nepochybně považovati jen na základě závěti ze dne 16. srpna 1919, kde se stanoví, že má vstoupiti jako veřejný společník do firmy, a blíže se určují jeho nároky z tohoto důvodu, a v ujednání ze dne 22. ledna 1927, jehož se nyní rozklad dovolává k odůvodnění, že Oskar P. nemá nárok na vstup do firmy, se právě stanoví, že v první řadě povolán jest ke vstupu do společnosti ten dědic zesnulého společníka, který v jeho závěti byl k tomu určen. Jest tedy jasno, že tímto v závěti ustanoveným dědicem jest Oskar P. a že jest ho v tomto směru považovati za odkazovníka.

Na tomto skutkovém podkladě separace povolena a jsou nynější vývody rozkladu v tomto směru jen brojením proti právoplatnému již rozhodnutí o separaci, nehledíc ani k tomu, že provisorní platnost ujednání ze dne 22. ledna 1927 Oskarem P-em tvrzenou v řízení o povolení separace Žofie P-ová sama popírala. Otázka platnosti závěti a ujednání ze dne 22. ledna 1927 v nesporném řízení řešena býti ovšem nemůže a nebyla a, pokud sporem nebylo v tomto směru rozhodnuto, že Oskaru P-ovi nebyl odkázán nárok na vstup do společnosti jako veřejný společník, jest s odkazem tím podle formálně platného testamentu i kodikilu ze dne 22. ledna 1927, jenž se zase odvolává na ujednání z téhož dne, počítati a podle toho byla separace již právoplatně povolena. K dalšímu obsahu rozkladu se poukazuje na to, že správa pozůstalostního jmění předpokládá samostatné vedení firmy a rozhodování ve všech

věcech správy se týkajících a nemůže býti omezována, jak se stěžovatelé snaží dovoditi, jen na kontrolu a dokonce jen na projevování »přání« nebo na požadování »vysvětlení«. To odporovalo by vůbec pojmu správy. Okolnost, zda separace jest již známa v cizině, nebyla v napadeném usnesení tvrzena a jest nerozhodná. Slovy »při separaci již známé« bylo jen naznačeno, že provisorium jako samozřejmý důsledek úmrtí společníka nemůže poškoditi firmu a separaci delší čas již povolenou lze považovati za známou. K odst. 6 rozkladu se posléze uvádí, že v posledním odstavci usnesení bylo vysloveno, že návrh ten není nijak odůvodněn a na tomto stanovisku soud pozůstalostní trvá, neboť v podáních ze dne 27. resp. 31. března 1930 líčí se jednání Oskara P.-a firmě prý nepřiznivé, což však nemůže býti důvodem zrušení separace, jež zrušena býti může jen, když buď jejího účelu dosaženo neb ohrožený odkazovník zajištěn jinak. R e k u r s n í s o u d rekursu Žofie P.-ové a Ludvíka G.-a nevyhověl. D ů v o d y : Ke správným stavu věci i zákonu vyhovujícím důvodům usnesení pozůstalostního soudu ze dne 22. dubna 1930 a usnesení téhož soudu ze dne 23. května 1930, jímž rozkladu stěžovatelů do onoho usnesení nebylo vyhověno, dodává se jen ještě toto: Z usnesení ze dne 22. dubna 1930 nabyli práv nejen Oskar P., nýbrž i ustanovený opatrovník Dr. F. v tom směru, by povolená separace pozůstalosti došla výrazu také v rejstříku obchodním, a právem proto vyslovil první soud, vyřizuje rozklad stěžovatelů, že podle § 9 druhý odstavec cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. zák. není oprávněn ke změně onoho usnesení. To státi by se mohlo jen k rekursu, leč k tomu podle stavu věci není důvodu. Usnesením ze dne 28. června 1929, kteréž se stalo pravoplatným, povolena byla separace tuzemské pozůstalosti podle § 822 obč. zák. a k její správě ustanoven opatrovníkem Dr. F. Separace trvá dosud. Pouhým důsledkem této pravoplatně povolené separace jest, uděluje-li nyní pozůstalostní soud svolení, by po dobu projednávání tuzemské pozůstalosti ji zastupoval a firmu společnosti P. a spol. znamenal samostatně separační opatrovník Dr. F. tak, že k znění firmy připojí samostatně svůj podpis. Nemají proto stěžovatelé důvodu ono usnesení napadati, to tím méně, ano usnesením ze dne 22. dubna 1930 nebylo nikterak rozhodnuto o návrhu Oskara P.-a na vstup do společnosti, nýbrž povoleno bylo jen firemní provisorium separačnímu opatrovníku a není nijak předbíháno budoucí úpravě společenských poměrů při firmě P. a spol. Tím padají veškeré vývody stížnosti, jimiž se snaží stěžovatelé prokázati, že není správné, že místo zesnulého má vykonávati práva ze společenské smlouvy mu příslušející opatrovník správou pověřený, neboť otázka tato jest pravoplatně povolenou separací definitivně rozhodnuta. Otázkou, zda Oskar P. jest odkazovníkem a dědicem a zda mu přísluší nárok na vstup do společnosti a že mu náleží nárok ten prokázati a že Ludvík G. nemůže býti donucen, by přijal separačního opatrovníka jako quasi společníka, netřeba se zabývat, poněvadž vycházeť jest jen z toho, že separace tuzemského jmění pozůstalostního byla pravoplatně povolena a jde nyní již jen o to, separaci tu také provést. Nelze seznati jak by úvěr firmy mohl býti poškozen, bude-li společnost zastupována

a znamenána separačním opatrovníkem a stala-li se tato okolnost známou v kruzích dodavatelů firmy P. a spol. Vždyť z uveřejnění zápisu v obchodním rejstříku, který svého času bude nařízen, bude patrné, že nejde o stav trvalý, nýbrž jen o pozůstalostní provisorium, které ukončením pozůstalostního řízení samo sebou pomine. Že návrhu na zrušení separace toho času vyhověti nelze, první soud případně odůvodnil a odkazuje se k příslušným jeho důvodům.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Žofie P-ové a Ludvíka G-a.

D ů v o d y:

Dovolací stížnost, kterou lze posuzovati jen s hlediska § 16 nesp. říz., není odůvodněna, ano tu není předpokladů tohoto zákonného ustanovení. Tvrdí-li dovolací stížnost, že bylo porušeno ustanovení čl. 12 obch. zák., podle něhož jsou přípustné v obchodním rejstříku jen zápisy, nařízené v obchodním zákoníku, a že v obchodním zákoníku není nikde nařízen zápis firemního provisoria, přehlíží ustanovení čl. 25 obch. zák. nařizující, by, změnil-li se majitelé firmy, bylo to podle ustanovení čl. 19 obch. zák. opovězeno u obchodního soudu. Zemře-li dosavadní majitel firmy, jest to změna majitele firmy a, provozuje-li se závod po úmrtí majitele firmy pro pozůstalost, jest přikročiti k zápisu neujaté pozůstalosti popřípadě k zápisu opatrovníka pozůstalosti podle § 812 obč. zák., neboť z obchodního rejstříku musí býti zjevno, kdo jest zmocněn k právním jednáním v podniku dále provozovaném a kdo za ně ručí (srov. Vydání obchodního zákoníka od Dr. Hermana Otavského čl. 25 str. 69 a komentář Staub-Pisko čl. 25 str. 117). Namítá-li dále dovolací stížnost jako zřejmé porušení zákona, že pravomoc přiznaná napadeným usnesením opatrovníku pozůstalosti nemá opory v § 812 obč. zák., nemá pravdu, neboť pod pojem správy pozůstalosti podle § 812 obč. zák., jenž jest totožným s pojmem správy pozůstalosti podle § 810 obč. zák. a § 145 nesp. říz., spadá, by byl separační opatrovník také oprávněn zastupovati a znamenati samostatně veřejnou obchodní společnost, tak, jako jest k tomu oprávněn druhý společník, neboť správu pozůstalosti, k níž jest separační opatrovník podle zákona oprávněn, může obstarati jen, má-li oprávnění, které mu stěžovatelé upírají. Pokud se stěžovatelé dovolávají čl. 88 obch. zák., jest jim odvětiti, že není úkolem soudu, by v tomto řízení řešil otázku, zda může býti druhý společník přinucen k podpisu firemní žádosti, a nespadá sem ani otázka, zda může býti druhý společník donucen, by přijal separačního opatrovníka jako quasi společníka.

Čís. 10374.

Přes to, že byla pozůstalost odevzdána věřitelským právem (*iure crediti*), trvá pozůstalost jako pozůstalost neujatá. Žalována-li pak pozůstalost, jest jí ustanoviti opatrovníka.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1930, R II 385/30.)